



# אדרת רשב"ם



ר"ת אמרות דוב רוזנברג תלמיד רבינו שלמה ב"ר מרדכי  
לזכר נשמת הגה"ק רבינו שלמה מזוועהיל זי"ע

בס"ד

פ' משפטים שקלים שנת לא תבשל גדי לפ"ק גליון קל"ו

## מדור הנעשה ונשמע

ברוך שפטרני סופית מראש העיר הנבחר בטבריה רון קובי, והעיר טבריה צהלה ושמחה, השבוע הם רקדו בחוצות וקבעו קביעת פורים קטן דעיה"ק טבריה ליום כ"ב שבט בכל שנה ושנה, וסימנך שנת תש"פ בגימטריא שנת יומא דפורים קטן בטבריא, אבל יש משפט שאומר, פראיירים לא מתים, הם רק מתחלפים, וכאשר קובי ירד מן הפרק, פתאום בני גנץ עלה על הפרק, בעוד פחות משבועיים תהיה בחירות חוזרות לכנסת ה'23 בפעם השלישית, והשבוע (יום חמישי בערב) נאם יו"ר כחול-לבן בני גנץ בכנס בחירות לדוברי הרוסית, והבטיח להם כי יפעל לעקור את הנישואין כדת משה וישראל רח"ל, ואמר - ישראל היא מדינה יהודית אבל היא איננה מדינה דתית (עפ"ל), הרי אם אין דת אין יהודית, כי דתיהם שונות מכל עם, ובלי דת היהודית אין לה שום זכות קיום כלל וכלל, ורק אם בחקתי תלכו, רק אז וישבתם לבטח בארצכם, שנזכה במהרה לראות בתפארת עזו להעביר גלולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתון לתקן עולם במלכות שד"י, וסימנך ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בגימטריא מדינה יהודית דתית, ורק אז וגם הקמתי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען את ארץ מגריהם אשר גרו בה (שמות ו:ד), וסימנך מדינה יהודית דתית בגימטריא ברית במילוי כזה, בי"ת רי"ש יו"ד תי"ו, ורק אז יכול להיות השראת השכינה, וסימנך דת משה וישראל בגימטריא השראת השכינה, ובנוסף תקף גנץ גם את שר הבריאות הרב יעקב ליצמן והבטיח שלא יכהן עוד בתפקידו ואמר אנחנו ניקח את זה אלינו, בשעת שכולם יודעים היטב כי הרב יעקב ליצמן הוא שר הבריאות הטוב ביותר שהיה מאז קם המדינה, הרי ארז"ל, ברית כרותה לשפתים (מו"ק יח., סנהדרין קב.), ומה לו לגנץ ולתיק הבריאות, אדרבה גנץ הוא זה שהביא כל מיני מחלות לארצנו הקדושה, והקריאה מעורר את הזמן, בפרשת השבוע קוראים את הפסוק ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימך והסרתי מחלה מקרבך (שמות כג:ה), ודרשו רז"ל במסכת בבא קמא, והסירותי מחלה מקרבך, תניא מחלה זו מרה, ולמה נקרא שמה מחלה, ששמונים ושלושה חלאין יש בה, מחלה בגימטריא הכי הו', וכולן פת במלח שחרית וקיתון של מים מבטלן (ב"ק צב:), ובפרק קמא דמסכת ברכות, על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא וכו', רב נחמן בר יצחק אמר, לעת מצא זו מיתה, שנאמר למות תוצאות, תניא נמי הכי, תשע מאות ושלושה מיני מיתה נבראו בעולם, שנאמר למות תוצאות תוצאות בגימטריא הכי (ברכות ח.), ולכן האפיקורות בני גנץ, שפער פה ותקף בגסות את הרבנים בארצנו הקדושה, על אשר "העיזו" לקרוא לגויים רוסיים בשם גויים, וכביכול הרבנים הראשיים לא אכפת להם מהיהדות, ולסיכום - האפיקורות הזה אשר בשם בני גנץ יכונה - הוא הגורם העיקרי להתפשטות מחלות בארצנו הקדושה, ומצינו במסכת סנהדרין, אפיקורוס ישראל כל שכן דפקר טפי (סנהדרין לח:), וסימנך כל שכן דפקר טפי בגימטריא תשע מאות ושלושה (תתק"ג), גנץ גם הבטיח לרמוס באופן בוטה את קדושת השבת קודש ע"י פעילות תחבורה ציבורית בשבת קודש רח"ל.

הרי ענן שחור מרחף מעל ראשו של בני גנץ, שמבקר המדינה דורש חקירה נגדו בחשד להתקשרות בלתי ראויה בין משטרת ישראל וחברת התוכנה "המימד החמישי", בעת שגנץ שימש כיו"ר מועצת המנהלים שלה, ולכן הייתי מייעץ לו להוריד פרופיל, וכדכתיב לכן המשכיל בעת ההיא ידם כי עת רעה היא (עמוס ה:יג), וסימנך בעת בגימטריא המימד החמישי, אבל מה לעשות אם הוא עיוור כמו בלעם בן בעור, וסימנך המימד החמישי גם בגימטריא בלעם בן בעור, ותניא ארבעה חשובין כמת, עני ומצורע וסומא ומי שאין לו בנים (נדרים סד:), ולא דברה תורה במתים אלו שבחייהם קרוים מתים.

## מדור הדרוש

(יומא פה. - פה:), וידוע מש"כ בספר עמק החכמה להרה"ק ר' מרדכי דוב מהורניסטופיל זי"ע, שכל השאר מאן לאומרים שם, מהיכן הם ילפי דספק פיקוח נפש דוחה את השבת, אל"ל דס"ל ספיקא לאורייתא מן התורה לקולא, וא"כ ספק פיקוח נפש אינו גרוע מכל ספיקא לאורייתא – דמן התורה לקולא אזלינן, רק לשמואל – דיליף מן וחי בהם, ס"ל ספיקא לאורייתא מן התורה לחומרא, ולכך רריך לימוד מיוחד לספק פיקוח נפש – שדוחה את השבת, ולכאורה שאר המאן לאומרים שס"ל ספיקא לאורייתא מן התורה לקולא, מה הם יעשו עם הפסוק – ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני ה' (ויקרא יח:ה), אל"ל יפרשו כמו שפירש רש"י ז"ל בחומש, וחי בהם – לעוה"ב, שאם תאמר בעוה"ז – והלא סופו הוא מת (רש"י שם).

ולכאורה קושיית רש"י הנ"ל במקומה עומדת, שאם תאמר וחי בהם בעוה"ז – והלא סופו הוא מת, אזל אם אמרינן כרב אחי דאין מיתה בלא חטא, א"כ אם האדם לא יחטא אף פעם, יוכל להיות לעולם, ושפיר אפשר לפרש וחי בהם ולא שימות בהם, ואז וחי בהם קאי בעולם הזה, אזל לפי מאן דס"ל יש מיתה בלא חטא, עכ"ל וחי בהם לעולם הבא.

והתוספות במסכת סוכה הקשוה, והוא [לכס] מיבעי ליה למעוטי גזולה, תימה, תיפוק ליה משום דהוה ליה מלוא הבאה בעבירה וכו', והשתא אם כן למה לי לכס משלכם וכו', וי"ל דטעמא דמלוא הבאה בעבירה לאו לאורייתא אל"ל מדרבנן (תוס' סוכה ט. ד"ה ההוא מיבעי ליה למעוטי גזולה).

ואיתא בספר חיי נפש לחנוכה וז"ל"ה זא"ד, ותיירו האחרונים שקרא אתא לספק גזל, אמנם כל זה הוא בדוקא אי אמרינן ספיקא לאורייתא מן התורה לקולא, א"כ איצטריך קרא לספק גזל, אזל אי אמרינן ספיקא לאורייתא מן התורה לחומרא, א"כ לא רריך קרא לספק, כי ספק הרי הוא כולאי, ומבואר ע"ז בשדי חמד במערכת מלוא הבאה בעבירה, דבהא פליגי, דלמאן דאית ליה ספיקא לאורייתא מן התורה לקולא, ס"ל מלוא הבאה בעבירה לאורייתא, ולהסוברים ספיקא לאורייתא מן התורה לחומרא, ס"ל מלוא הבאה בעבירה לאו לאורייתא וע"ש (חיי נפש לחנוכה דרוש ב' אות י"ג).

ומבואר בחידושי רבי עקיבא איגר בסוגיא לולב הגזול, דמלוא הבאה בעבירה אי הוי מדלאורייתא או רק מדרבנן, תליא בזה אי כל מה דאמר רחמנא לא תעביד, אי עביד מהני או לא מהני, אי אמרינן עביד מהני מלוא

לא תזבח על חמץ דם זבחי ולא ילין חלב חגי עד בקר, ראשית זבחי דמתוך תביא בית ה' אלקיך לא תזבל גדי בחלב אמו, הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרך ולהביאך אל המקום אשר הכנתי (שמות כג:יח-כ).

ובמדק רבה, הנה אנכי שולח מלאך, הדא הוא דכתיב (תהלים פב:ו) אני אמרתי אלקים אתם, אילו המתינו ישראל למשה ולא היו עושים אותו מעשה, לא היתה גליות ולא מלאך המות שולט בהן, וכה"א (שמות לב:טו) והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות, מהו חרות, רבי יהודה ורבי נחמיה, רבי יהודה אומר חירות מן גליות, ורבי נחמיה אומר חירות ממלאך המות, בשעה שאמרו ישראל כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, אמר הקב"ה, אדם הראשון לויתו מלוא אחת כדי שיקיימנה, והשויתו למלאכי השרת, שנאמר (בראשית ג:כב) הן האדם היה כאחד ממנו, אלו שהן עושין ומקיימין תרי"ג מצוות חוץ מן הכללים ומן הפרטים ומן הדקדוקים, אינו דין שיהיו הן חיינן וקיימין לעולם, וכה"א (במדבר כא:טו) וממתנה נחליאל, שנחלו מהקב"ה שיהיו חיים וקיימין לעולם, כיון שאמרו אלה אלקיך ישראל, בא מות עליהן, אמר הקב"ה, בשיטתו של אדם הראשון הלכתם, שלא עמד בנסיונו ג' שעות, ובתשע שעות נקנסה עליו מיתה, אני אמרתי אלקים אתם, והלכתם אחר מדותיו של אדם הראשון, אכן כאדם תמותו, מהו וכאחד השרים תפולו, אמר רבי יהודה, או כאדם או כחיה, דבר אחר, וכאחד השרים תפולו, א"ר פנחס הכהן ז"ר חמא, אמר להם הקב"ה, הפלתם עצמכם, לשעבר הייתם משתמשים ע"י רוח"ק, עכשיו אין אתם משתמשים אל"ל ע"י מלאך, הוי הנה אנכי שולח מלאך לפניך (שמות רבה פ"ב א').

ונל"פ בעזה"ש"ת עפ"י מה דאיתא במסכת שבת, אמר רב אחי, אין מיתה בלא חטא ואין יסורין בלא עון וכו', מיתבי וכו', אל"ל לאו רבי שמעון בן אלעזר היא, ושמע מינה יש מיתה בלא חטא ויש יסורין בלא עון (שבת נה-נה:), עכ"פ יש מחלוקת, ואל"ל דרב אחי אילו לא היו ישראל עושים אותו מעשה היו חיינן וקיימין לעולם.

ותמן תנינן במסכת יומא, וכבר היה רבי ישמעאל ורבי עקיבא ורבי אלעזר בן עזריה מהלכין בדרך ולוי הסדר ורבי ישמעאל בנו של רבי אלעזר בן עזריה מהלכין אחריהן, נשאלה שאלה זו בפניהם, מניין לפקוח נפש שדוחה את השבת וכו', אמר רבי יהודה אמר שמואל, אי הואי התם הוה אמינא דידי עדיפא מדידהו, וחי בהם – ולא שימות בהם, אמר רבא, לכולהו אית להו פירכא, בר מדשמואל דלית ליה פירכא וכו', אשכחן ודאי ספק מנא לן

עבר והקריב, פשיטא לזה לוקא למאן לאית ליה אי עביד מהני, לאי למאן דס"ל אי עביד לא מהני, אם עבר והקריב, הרי הקרבן פסול (חיי נפש ח"ו דרוש לשבת שובה פ' וילך תשי"א בסוגיא דמצוה הבאה בעבירה).

ותנן במשנה במסכת כריתות, שומן וחלב לפניו, ואכל אחד מהן – ואינו יודע איזה מהן אכל, מביא אשם תלוי וכו', ובגמרא שם, איתמר רב אסי אמר חתיכה אחת שנינו – ספק של חלב – ספק של שומן, חייב ברב אמר חתיכה משתי חתיכות שנינו, במאי קא מיפלגי, רב אסי סבר יש אם למסורת – מלות כתיב, וחייב ברב אמר יש אם למקרא – מלות קרינן (כריתות יז:), וכתב המאירי בריש מסכת חגיגה וזלה"ק, ושם זהו עיקר מחלקתם, שלדעת המאריך שתי חתיכות – כל ספק מותר מן התורה, ולדעת האחר אסור (המאירי חגיגה ד).

ובריש מסכת כתובות דרש בר קפרא, גדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, דאילו במעשה שמים וארץ כתיב – אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, ואילו במעשה ידיהם של לדיקים כתיב – מכון לשבתך פעלת ה' מקדש א'דני כוננו ידיך, השיב בבבלי אחד ור' חייא שמו – ויבשת ידיו יצרו, ידו כתיב (כתובות ה.), ולפי"ז אי אמרינן דיך אם למסורת, א"כ גדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, והרי לדיקים אף שנבראו לאחר המלאכים, אבל במחשבה עלה במחשבתו קודם לברות את העולם בשביל הלדיקים, כדמצינו במדרש בראשית בשביל ישראל שנקרא ראשית, וא"כ בטר מחשבה אזלינן, אבל אי נימא דיך אם למקרא, א"כ גדולים מלאכים יותר מהלדיקים, וא"כ בטר מעשה אזלינן, כי במעשה בפועל נבראו המלאכים קודם.

וכתב מרן הרמב"ם ז"ל בריש פירוש על התורה תחילת פ' בראשית וזלה"ק, בראשית ברא אלוקים, כתב רש"י, אין המקרא הזה אומר אלא דרשני, כמו שדרשוהו רבותינו בשביל התורה שנקראת ראשית, שנאמר (משלי ח:כב) ה' קנני ראשית דרכו, ובשביל ישראל שנקראו ראשית, שנאמר (ירמיה ב:ג) קדש ישראל לה' ראשית תבואתו, והמדרש הזה לרבותינו סתום וחתום מאד, כי דברים רבים מאלו שנקראו ראשית, ובכלם להם מדרשים, וקטני אמנה יספרו להם לרובם אמרו (ב"ר פ"א ד') בזכות ג' דברים נברא העולם, בזכות חלה בזכות מעשרות ובזכות בכורים, בראשית ברא אלוקים, אין ראשית אלא חלה שנאמר (במדבר טו:כ) ראשית עריסותיכם, ואין ראשית אלא מעשרות שנאמר (דברים יח:ד) ראשית דגנך, ואין ראשית אלא בכורים שנאמר (שמות כג:יט) ראשית בכורי אדמתך, ועוד אמרו (ב"ר פ"א ד') בזכות משה,

הבאה בעבירה לאו לאורייתא, ואי אמרינן עביד לא מהני אמרינן מלוא הבאה בעבירה לאורייתא עיי"ש, ונמצא לפי"ז, לאי אמרינן כל מה דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני, א"כ מלוא הבאה בעבירה לאו לאורייתא, וא"כ אמרינן ספיקא לאורייתא מן התורה לקולא.

ובריש מסכת תמורה, כתנאי, לא ישאירו ממנו עד בקר, בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה, לומר שאין לוקין עליו דברי רבי יהודה, רבי יעקב אומר לא מן השם הוא זה, אלא משום דהוה לאו שאין בו מעשה, וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו, מכלל דברי יהודה סבר לוקין עליו, ורבי יעקב האי והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו למאי אתא, מיבעי ליה לכדתנן, העלמות והגידין והנותר ישרפו בששה עשר, חל ששה עשר להיות בשבת, ישרפו בשבעה עשר, לפי שאין דוחין לא את השבת ולא את יום טוב, ואמר חזקיה וכן תנא דבי חזקיה, מאי טעמא, אמר קרא, והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו, בא הכתוב ליתן בוקר שני לשריפתו, אמר אביי, כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד, אם עביד מהני, לאי סלקא דעתך לא מהני, אמאי לקי (תמורה ד).

והמשנה הנ"ל מקורו טהור בפרק כילד לולין, העלמות והגידין והנותר, ישרפו בששה עשר, חל ששה עשר להיות בשבת, ישרפו בשבעה עשר, לפי שאין דוחין לא את השבת ולא את יום טוב (פסחים ג.), ובגמרא, חל ששה עשר וכו', ואמאי ניתי עשה וידחי לא תעשה, אמר חזקיה וכן תני דבי חזקיה, אמר קרא לא תותירו ממנו עד בקר, והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו, שאין תלמוד לומר עד בקר, מה תלמוד לומר עד בקר, ליתן לו בקר שני לשריפתו, אביי אמר, אמר קרא עלת שבת בשבתו, ולא עולת חול בשבת, ולא עולת חול ביום טוב, רבא אמר, אמר קרא הוא לבדו יעשה לכם, הוא ולא מכשיריו, לבדו ולא מילה שלא בזמנה הבאה מקל וחומר, רב אשי אמר, שבתו דיום טוב עשה הוא, ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה (פסחים ג:דפ).

ואיתא בירושלמי מסכת פסחים, והקטר חלביו, לא ילין חלב חגי עד בוקר ואימורי חול קריבין ביום טוב, א"ר אבהו קיימתיה בשחל ארבעה עשר להיות בשבת, רבי יונה בעי אם בשחל ארבעה עשר להיות בשבת אין חגיגה באה עמו, אמרה תורה הקריבהו מצעוד יום שלא תבא לידי כל תאחר, א"ר חיינא אילו עבר והביא שמה אינו כשר, מאחר שאילו עבר והביא כשר עובר (ירושלמי פסחים פ"ו ה"א, ירושלמי ר"ה פ"א ה"א).

ובספר חיי נפש לחנוכה, מביא בשם מלא הרועים למס' פסחים דף נ"ט ע"ב, כתב דהתירוח של הירושלמי

שנאמר (דברים לג:כא) וירא ראשית לו (רמב"ן בראשית א:א).

ואיתא בספר ייטב לב וזלה"ק בא"ד, וזהו שאמר הכתוב מראשית עריסותיכם תתנו לה' תרומה לדורותיכם, ר"ל דעיקר הוא ההתחלה, אבל כיון שכבר התחלתם מאותו הראשית, שוב תתנו לה' תרומה היינו הנלוות הקדושים לדורותיכם כאמור, וזהו שאמר המדרש לך אכל בשמחה לחמך (קהלת ט:ז) זו פרשת חלה (במדבר רבה פ"ז ב', קהלת רבה פ"ט ז', מדרש תנחומא כאן), "בשמחה" אותיות "מחשבה" (תקוני זוהר, תקון כ"ב, ס"ז), והבן (ייטב לב פ' שלח), ומלינו להנה סוף מעשה במחשבה תחילה, ולכן גם הפסוק ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך, י"ל דקאי על מחשבה תחילה.

והשיטה מקובלת בריש מסכת בכורות הביא בשם תוספות חילוניות בשם הירושלמי פרק ז' למסכת שבת וזלה"ק, אף בירושלמי משמע, לאכלו המלאכים בשר בחלב, דקאמר שאמר להם הקב"ה כשצקו שתנתן להם התורה, אין אתם ראויים לקבלה, שמיד שתינוק בן מבית הספר, מביאין לו חלב ואוכל, מביאין לו בשר ונוטל ידיו, אבל אתם אכלתם בשר בחלב, כדכתיב ויקח חמאה וחלב – תוספות חילוניות (שיטה מקובצת בכורות ו:).

ובחיפוש מחיפוש חפשי ולא זכיתי למאור את דברי הירושלמי הנ"ל, אלא מלאתי כן בדעת זקנים לבעלי התוספות בריש פ' וירא וזלה"ק, ויקח חמאה וחלב וגו', מלמד שהאכילם בשר וחלב, וכשרצה הקב"ה ליתן תורה לישראל, אמרו המלאכים תנה הודך על השמים, אמר להם, כתוב בתורה לא תבשל גדי בחלב אמו, ואתם כשירדתם למטה אכלתם בשר וחלב, שנאמר ויקח חמאה וחלב, מיד הודו להקב"ה, והיינו דכתיב צפ' כי תשא כי על פי הדברים האלה כרתי וגו', וכתיב לעיל מיניה לא תבשל גדי בחלב אמו (דעת זקנים לבעלי התוס' בראשית יח:ח).

ומקורו טהור במדרש תהלים וזלה"ק, וכן את מוצא במתן תורה, כשצא הקב"ה ליתן תורה לישראל, התחילו המלאכים מדיינין ואומרים לפניו מה אנוש כי תזכרנו וכו', ועשה הקב"ה חסדו ונתן אותה למשה וכו', וכיון שירד משה ועשו ישראל אותו מעשה ונשתברו הלוחות, שמחו מלאכי השרת ואמרו, עכשיו תחזור תורה אלינו, וכשעלה משה לקבל פעם שניה את הלוחות אמרו מלאכי השרת, רבונו של עולם והלא אתמול עזרו עליה, שכתבת בה (שמות כ:ג) לא יהיה לך אלקים אחרים, אמר להם הקב"ה, בכל שעה קטייגטין ביני ובין ישראל, והלא

אתם כשירדתם אל כל אברהם אכלתם בשר בחלב, שנאמר (בראשית יח:ח) ויקח חמאה וחלב וכן הבקר, ותינוק שלהם כשהוא בן מבית רבו ואמו נותנת לו פת ובשר וגבינה, והוא אומר לה היום למדני רבי, (שמות לד:כו) לא תבשל גדי בחלב אמו, לא מלאו לו מענה, באותה שעה אמר הקב"ה למשה, (שמות לד:כו) כתב לך את הדברים האלה, עד שאין להם מענה ותשובה (מדרש שוחר טוב תהלים מזמור ח').

והאיך שאמר הכתוב לא תזבח על חמץ דם זבחי ולא ילין חלב חגי עד בקר, ודרשינן לא ילין חלב חגי עד בוקר ואימורי חול קריבין ביום טוב, ומוקמינן בשחל ארבעה עשר להיות בשבת, וא"ת הרי אין חגיגה באה עמו, ומוקי ליה לעבר וחג, וא"כ אמרינן כל מה דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני, וא"כ מלוא הבאה בעבירה לאו לאורייתא, וספיקא לאורייתא מן התורה לחומר, וא"כ אשם תלוי אפילו בחתיכה אחת ואמרינן מלאת כתיב, ויש אש למסורה, וא"כ דרשינן נמי ויבשת ידו כתיב וגדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה בראשית, ובתרא מחשבה אזלינן, לפיכך קא ממשיך ואזיל הכתוב ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך, וסוף מעשה במחשבה תחילה, וכיון גדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, א"כ אין טענה למלאכים תנה הודך על השמים, והם לא קבלו את התורה כיון לאכלו אל כל אברהם בשר בחלב, והוכיחו כי נכסלו באיסור בשר בחלב, כאשר הגדיקים כן נזהרים מלאכול בשר בחלב, כי גדולים לדיקים יותר ממלאכי השרת, ולפיכך קא מסיים הקרא, לא תבשל גדי בחלב אמו, וכיון דאמרינן דספיקא לאורייתא מן התורה לחומר, וילפינן פיקוח נפש שדוחה את השבת מן וחי בהם ולא שימות בהם, א"כ וחי בהם קאי בעולם הזה, ואין מיתה בלא חטא, ולפיכך קא סמך ליה הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרכך ולהביאך אל המקום אשר הכנתי, ודרשינן במדרש הדא הוא דכתיב אני אמרתי אלקים אתם, אלו המתינו ישראל למשה ולא היו עושים אותו מעשה, לא היתה גליות ולא מלאך המות שולט בהן, כי אין מיתה בלא חטא, וכיון דאמרינן שגדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, לפיכך קא ממשיך המדרש ואמר, בשעה שאמרו ישראל כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע אמר הקב"ה אדם הראשון לויתיו מלוא אחת כדי שיקיימנה והשויתיו למלאכי השרת וכו' אלו שהן עושין ומקיימין תרי"ג מצוות וכו' אינו דין שיהיו הן חיינן וקיימין לעולם וכו', והבן.